

DRI 2010 Internet og Informasjonssøking og kildekritikk

Høsten 2009 1. forelesning Arild Jansen, AFIN, UiO

DRI 2010 - Internett, informasjonssøking og kildekritikk

Hovedpunktene på forelesningen

- Forelesninger/seminarer og obligatoriske oppgaver
- Overblikk over emnets ulike temaer og sammenheng mellom dem:
  - Grunnleggende om ytringsfrihet og informasjonsfrihet
  - Om Internet oppbygning, virkemåte og organisering, og dens rolle i å ivareta ytringsfrihet, demokrati med mer
  - Om sensur og overvåkning på Internett
  - Om organisering av data/informasjon; databaser og fritekst, metadata, sematisk web, emnekart m
  - Søking på Internett og vurdering av informasjon (kildekritikk)
  - Om statens informasjonspolitikk, om åpne standarder og universell utforming

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

DRI 2010- semestersiden

- Hovedsiden
<http://www.uio.no/studier/emner/jus/afin/DRI2010/h09/>
Pensum
<http://www.uio.no/studier/emner/jus/afin/DRI2010/h09/pensumliste.xml>
Forelesninger med mer, se under undervisningsmaterieell
- Viktig å følge med : Meld dere på e-postlista for bachelorstudiet
- <http://www.afin.uio.no/>

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

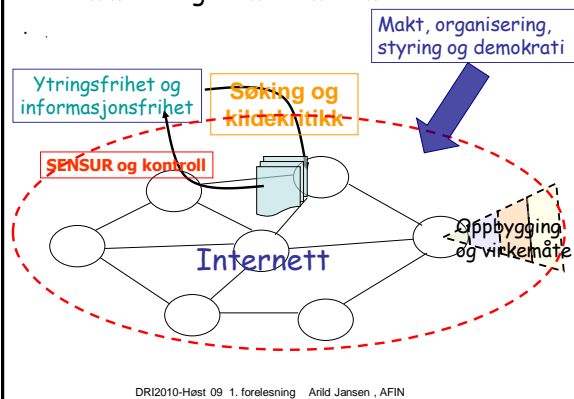
Krav til studentene

Gruppearbeid

- Gruppearbeidet skal skje i prosjektgrupper av ca 4 studenter og de skal gjennomføre 2 obligatoriske oppgaver, som skal være bestått.
  - Dere skal også kommentere andres oppgaver
- Gruppelærere:
- Lars H. Jensen: l.h.jenssen@student.jus.uio.no
  - Hver gruppe skal presentere sitt arbeid i seminargruppa
    - *Presentasjonene er obligatoriske*
  - Hver gruppe skal ha etablert sin *egen nettside*.

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

Sammenhengen mellom temaene i kurset

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

Dagens tema :

Internett - oppbygning og virkemåte

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen , AFIN

Noen spørsmål om "Nettet"

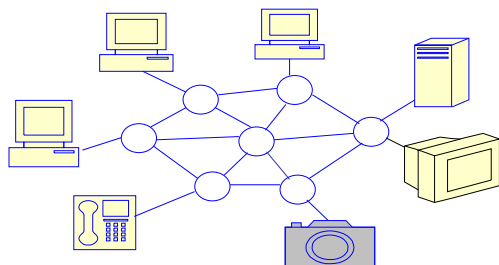
Er Internett noe av dette (ev. flere er mulig)

- Et nettverk av ulike lokale og nasjonale nett?
- Et sett av standard tjenester og protokoller?
- Et felles kommunikasjonssystem?
- Et felles informasjonssystem ?
- En felles organisasjon?
- En markeds plass?
- Et offentlig, demokratisk forum for alle?
- .....?

• Hva mener dere er så viktig ved Internett?

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen , AFIN

Er det slik dere forstår Internett

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen , AFIN

Er dette Internett og hva innebærer dette ?

Utgangspunktet på 60-tallet

Teknologisk:

- En umoden og svært ustandardisert dataindustri
  - Ulikt utstyr, operativsystemer, programvarer og dataformater
- Usikre og langsomme telekommunikasjonslinjer
  - Linjevekslet telekommunikasjon (faste linjer)

Politisk

- Kald krig, "rakettsjokket" → behov for avansert, robust og sikkert datakommunikasjon

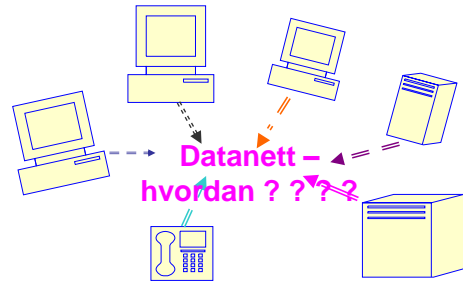
Organisatorisk

- Lite /intet samarbeid mellom databransjen og telebransjen
- Begrenset sivil forskning om datakommunikasjon

↓
Etablering av Arpanet-prosjektet

DRI2010-Hest 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

Utfordringene

DRI2010-Hest 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

Utfordringene

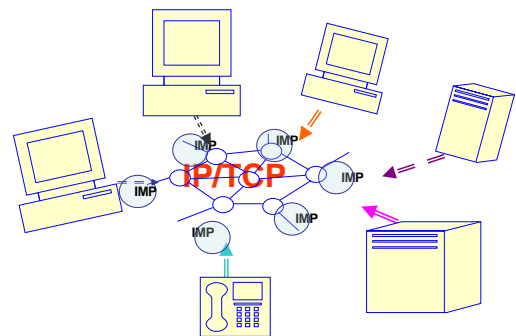
- Få ulike datamaskiner til å kommunisere med hverandre over flere typer nettverk
- Få ustandardiserte programsystemer til å utveksle data på en standardisert måte
- La mennesker kunne utveksle informasjon på en meningsfull måte

Løsningene:

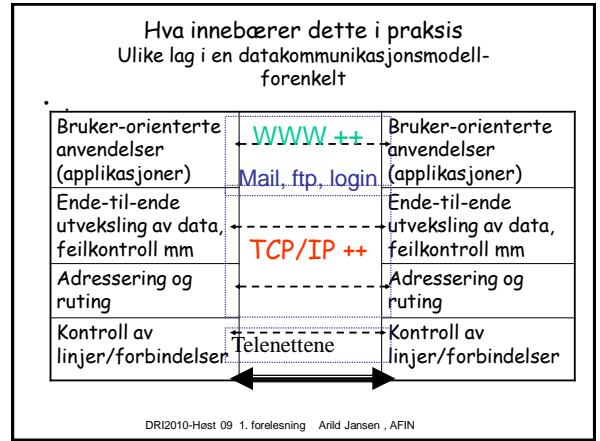
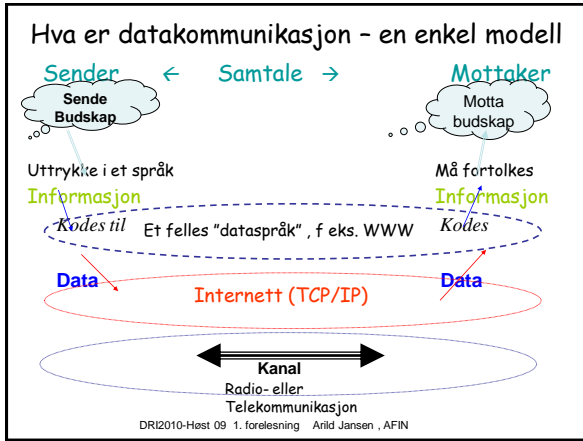
- Etablere felles nettverk basert på TCP/IP og standard "koblinger" (IMP'er)
- Tilby noen fellestjenester (epost, filoverføring, fjerninnlogging)
- Definere felles formater for overføring og lagring av informasjon (egentlig data): HTML, HTTP, XML,...(WWW)

DRI2010-Hest 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

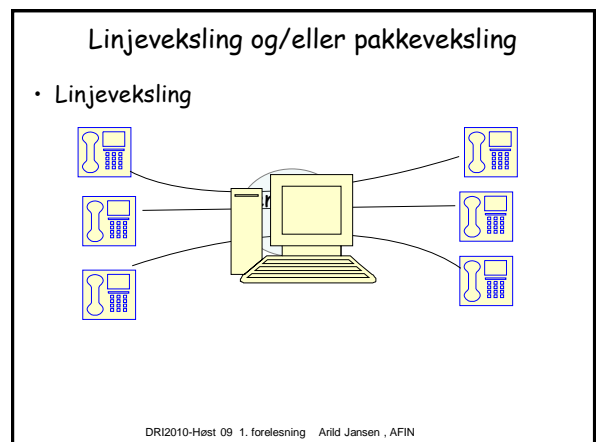
Prinsipp-løsningen

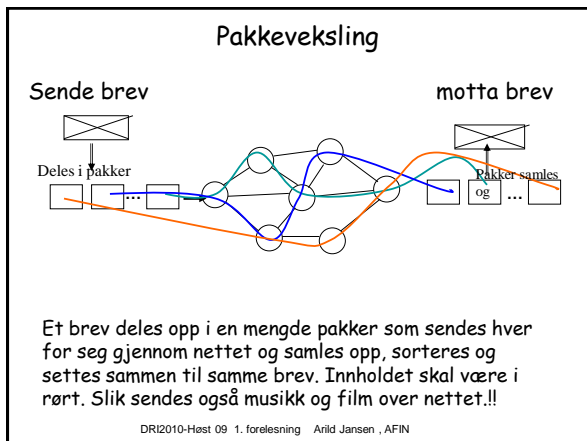

DRI2010-Hest 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

- ### Noen sentrale teknologiske valg
- Linjeveksling versus pakkeveksling?
  - Ende-til-ende prinsippet (nettverket som minimalt og gjennomsiktig)
  - [Enveis] Kommunikasjon versus [toveis] kommunikasjon
  - Sentralisering versus desentralisering
  - Åpen versus lukket
  - Standarder og mangfold
- DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen , AFIN

IP-Adressering og Url're

- Internett har et *felles, globalt* adresse-rom, såkalt **IP-adresser**: 32bits adresse (i dag)
  - Eks. *129.240.178.69* eller symbolsk *afin.uio.no*
  - Dette er adressen til en bestemt datamaskin som er definert som en node i et nettverk
- Nettsider adresseres ved en **URL: Uniform Resource Locator** : nøyaktig adresse til et *dokumentnavn* (egentlig fil), f eks.
  - Her vil den lete etter webtjener hvor en finner "WWW-dokumenter"
  - <http://www.afin.uio.no/>.
  - <http://www.uio.no/studier/emner/jus/afin/DRI1002/v04/>

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

World Wide Web - hva er det ?

- Et informasjonssystem ?
- En bok?
- Et (velorganisert) bibliotek ?
- Et leksikon ?

Svaret er kanskje både ja og nei - det kan framstå som alle disse formene - men er egentlig ingen av delene

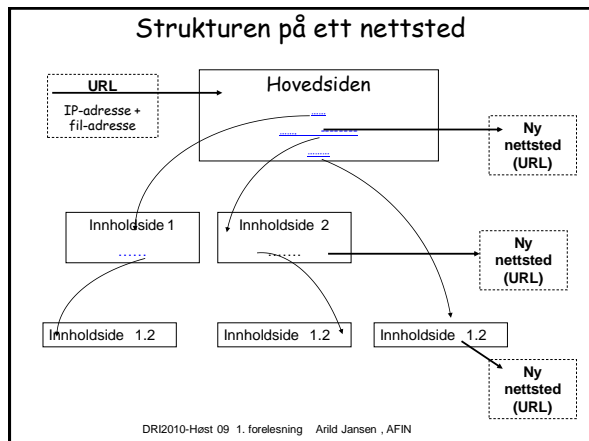
DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

Organisering av informasjon (data) på WWW

Noen hovedbegreper:

- *Hjemmeside* (home page): Førstesiden (ofte kalt startside) for et *nettsted*, (web-site)
  - Eks: <http://www.uio.no/>, <http://www.afin.uio.no/>
  - En hjemmeside identifiseres ved en URL (Unified resource locator)
- *Lenke* : peker til et annet dokument
- *Hypertekst* : tekst som inneholder lenker til andre dokumenter (*URL'er)
- *Nettleser* (Browser) som henter og presenterer filer på WWW ved hjelp av http og HTML.
  - Eks. Internet Explorer, Opera, Firefox,...

DRI2010-Høst 09 1. forelesning Arild Jansen, AFIN

Hva er HTML -

HTML: Hyper Text Markup Language -
Et standard "språk" for å beskrive layout (format) av et dokument for presentasjon

HTML-kodene angi hvordan dokumentet skal presenteres:

Et HTML-dokument består av 2 deler (nivåer)

- 1.: Det vi ser på skjermen
- 2.: Kodene i dokumentet (normalt vises de ikke)

DR12010-Hest 09 1. forelesning Arild Jansen , AFIN

Hvordan representeres dokumenter

- Dokumenter har blant annet
  - En **identifikasjon** (vanligvis 'navn', kap i en bok, forfatter/dato), Men på Internett ved **URL** !
  - **Innholdet**, dvs. teksten vi er interessert i
    - F eks skrevet ved tekstredigeringsprogram : Word, Framemaker, OpenOffice Writer,.....
  - **Utseende** - formatet eller layout, dvs. slik det framstår (presenteres) på skjerm eller papir. Her bruker vi **HTML** for å bestemme utseende på WWW.

Et dokument kan ha ulike typer fysisk **representasjon**, f eks. skriftlig, nedkopier på mikrofilm, digital på disk, disketter, Cd-rom,

Et dokument kan **presenteres** (visualiseres) på ulike måter: på papir, på skjermen, på film osv..

DR12010-Hest 09 1. forelesning Arild Jansen , AFIN

Hva er HTML- fortsatt

Noen grunnleggende HTML-koder:

```
<HTML>
  <HEAD>
    <TITLE>Avdeling for forvaltningsinformatikk</TITLE>
  </HEAD>
  <BODY>
    ..... <A href="http://www.jus.uio.no/">JURIDISK FAKULTET</A>
  </body>
</HTML>
```

Hentet fra <http://www.afin.uio.no/>

DR12010-Hest 09 1. forelesning Arild Jansen , AFIN